

בש"פ 4961/22 - פלונית נגד פלוני

בית המשפט העליון

בש"פ 4961/22

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

התובעת בתיק 1278765/5 (בית פלונית
הדין הרבני האזורי בבאר שבע):

נגד

הנתבע בתיק 1278765/5 (בית פלוני
הדין הרבני האזורי בבאר שבע):

הודעת בית הדין הרבני האזורי בבאר שבע מיום
20.7.2022 לפי סעיף 7א(ב) לחוק בתי דין דתיים
(כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956;
תגובת התובעת מיום 24.7.2022;
תגובת הנתבע מיום 2.8.2022;
תגובת היועץ המשפטי לשיפוט הרבני מיום 4.8.2022

בשם התובעת בתיק 1278765/5 עו"ד יפעת בלונדר
(בית הדין הרבני האזורי בבאר
שבע):

בשם הנתבע בתיק 1278765/5 בעצמו
(בית הדין הרבני האזורי בבאר
שבע):

בשם היועץ המשפטי לשיפוט
הרבני: עו"ד רפי רכס

החלטה

מזכירות בית הדין הרבני האזורי בבאר שבע (להלן: בית הדין) הביאה לידיעתי את החלטת בית הדין מיום 20.7.2022, שבמסגרתה הושת על הנתבע בתיק 1278765/5 (להלן: הנתבע) קנס בסך של 5,000 ש"ח, וזאת משלא הפקיד את רישיון הנהיגה שלו בידי בית הדין בהתאם לצו הגבלה שהוטל עליו. עוד קבע בית הדין כי אם הנתבע לא יפקיד את רישיון הנהיגה שלו עד ליום 24.7.2022 בשעה 9:30, יוטל עליו גם עונש מאסר של שבעה ימים. הקנס ורכיב המאסר הושתו על הנתבע מכוח סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציון ודרכי דיון), התשט"ז-1956 (להלן: חוק כפיית ציות).

בנסיבות אלו הוריתי לצדדים, כמו גם ליועץ המשפטי לשיפוט הרבני (להלן: היועץ), להגיש את התייחסויותיהם באשר להחלטת בית הדין.

רקע הדברים

1. כעולה מהחומר שהובא לעיוני, התובעת והנתבע נישאו בשנת 2006 ובמהלך השנים הביאו לעולם שישה ילדים. בעקבות קשיים בנישואיהם, החל משנת 2020 עברו השניים להתגורר בנפרד. כמו כן, החל מאותה העת פתחה התובעת מספר הליכים משפטיים נגד הנתבע, וביניהם בקשות למתן צווי הגנה, בקשות בענייני אפוטרופסות על ילדיהם המשותפים, וכן תביעות כספיות ורכושיות.
2. בהמשך, ביום 27.1.2021 הגיש הנתבע תביעת גירושין לבית הדין הרבני האזורי בבאר שבע, אך ביום 6.4.2021 ביקש לחזור בו מתביעתו במטרה לקדם הליכי שלום בית. בשלב מאוחר יותר שב והודיע הנתבע כי הוא מעוניין להתגרש מהתובעת, ולבסוף שינה את דעתו פעם נוספת וביקש להמתין עם הליך הגירושין. לאחר שהנתבע נמנע מלהגיש הודעה מעדכנת או בקשה בנושא, הורה בית הדין על מחיקת הליך הגירושין.
3. ביום 27.10.2021 הגישה התובעת תביעת גירושין לבית הדין. בדיון הראשון שהתקיים בבית הדין בתביעת הגירושין שהגישה התובעת, הודיע הנתבע כי הוא נכון להתגרש מהתובעת וליתן לה גט. עם זאת, כעולה מכתבי הטענות שבפניי, הנתבע לא עשה כן, והתנה את מתן הגט במספר דרישות, וביניהן קיום הליכים חדשים בעניין המשמורת והרכוש של בני הזוג, שיתנהלו בפני בית הדין של העדה החרדית. בהקשר זה טען הנתבע כי בהסכם הממון שערכו התובעת והנתבע לפני נישואיהם נקבע כי מחלוקות באשר להסכם יובאו להכרעת בית הדין של העדה החרדית. בהמשך לכך, בית הדין הרבני ניסה להביא את הצדדים להסכמות מחודשות בענייני הרכוש והמשמורת, וניסיון זה אף נחל הצלחה מסוימת. עם זאת, הדבר לא הוביל למתן הגט.
4. ביום 14.3.2022 קיים בית הדין דיון נוסף בתביעת הגירושין שהגישה התובעת, ובמהלכו טען המלווה מטעם הנתבע, כי "קודם כל מסדרים את כל הבעיות ואח"כ יהיה מתן גט". עוד טען המלווה כי "איננו מתנים את קבלת הגט בקבלת הילדים. [הנתבע] לא יכול לגדל לבד ש[נ]י[שה] ילדים. כדאי לעשות הכל לפני כן ולבוא לכאן למתן הגט. קודם כל לבטל את כל הפסיקות [נגד הנתבע]". בשלב מסוים במהלך הדיון, ולאחר שהשמיע מספר הערות כלפי המותב, התרה בו בית הדין כי "[...] אם תמשיך לבזות ולכלות את זמן ביה"ד נקנוס אותך".

5. ביום 12.5.2022 ניתנה החלטה על ידי בית הדין המחייבת את הנתבע ליתן גט לתובעת. במסגרת החלטה זו קבע בית הדין מועד לסידור הגט, והוסיף כי אם הגט לא יסודר במועד זה, בית הדין יידון באפשרות להטיל צווי הגבלה על הנתבע. ביום 21.6.2022 התקיים דיון נוסף בעניינם של הצדדים בפני בית הדין, אך בתום הדיון סרב הנתבע ליתן לתובעת גט.

שבוע לאחר מכן, ביום 28.6.2022 ניתנה החלטה נוספת על ידי בית הדין, ובה צוין כי לאחר שייפתח "תיק סנקציות" בהליך, תינתן החלטה מתאימה על ידי בית הדין. עוד באותו היום פתחה התובעת תיק כאמור. למחרת (29.6.2022) הטיל בית הדין על הנתבע מספר צווי הגבלה, בהתאם להוראות חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ח-1995 (להלן: חוק קיום פסקי דין). בין צוויים אלו נכלל גם צו המונע מהנתבע "לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה", וזאת בהתאם להוראות סעיף 2(א)(3) לחוק קיום פסקי דין (להלן: צו ההגבלה). בהקשר זה יצוין כי בהתאם להוראות תקנה 5(ב) לתקנות בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ט-1999 (להלן: תקנות קיום פסקי דין), על הנתבע היה להפקיד את רישיון הנהיגה שלו בידי בית הדין "מיד ולא יאוחר משבעה ימים לאחר מתן הצו".

6. בתום הדיון שהתקיים בהליך ביום 18.7.2022, ולנוכח העובדה שעד לאותו המועד הנתבע לא הפקיד את רישיון הנהיגה שלו, פנה בית הדין לנתבע כדלקמן:

"ביה"ד: יש לנו שאלה - ע"פ החוק הוצאנו צו שאסור לך לנהוג ברכב, אתה צריך להפקיד את הרישיון.]. האם תוכל להסביר מדוע לא הפקדת את הרישיון? [אנו] שוקלים לחייב אותך בקנס או במאסר. מדוע שלא נטיל עליך קנס או מאסר למרות שאתה ממרה את הצו של ביה"ד?"

כעולה מפרוטוקול הדיון, תחילה הנתבע לא השיב לשאלת בית הדין, ולאחר מכן הנהן בראשו. בהמשך, בית הדין פנה לנתבע ושאל אותו האם הוא "מוכן להפקיד את הרישיון עד [ל]שעה 16:00 אצל המזכיר הראשי [של בית הדין]". הנתבע לא השיב גם לשאלה זו, ולאחר מכן בית הדין ציין כי תינתן החלטה על ידו בנושא. מיד לאחר מכן ציין הנתבע כי "מה שקורה כאן זה פשע".

7. יומיים לאחר מכן, ביום 20.7.2022, התקבלה החלטת בית הדין נושא ההליך שבפניי, שבמסגרתה השית על הנתבע קנס בסך של 5,000 ש"ח, וקבע כי אם הנתבע לא יפקיד את רישיון הנהיגה שלו עד ליום 24.7.2022 בשעה 9:30, יוטל עליו גם עונש מאסר בן שבעה ימים. זאת, בהתאם לסמכותו של בית הדין לפי סעיף 7א לחוק כפיית ציות. בית הדין ציין כי החלטתו מגיעה לאחר שהנתבע "לא הפקיד בידי ביה"ד את רישיון הנהיגה שלו תוך שבוע כפי [שמורות] התקנות הנושא, וסרב אף להוראה מפורשת של ביה"ד על כך, וכן לא ענה לשאלת ביה"ד היכן נמצא הרישיון". עוד ציין בית הדין כי הנתבע "אף הותרה על קנס או מאסר, וגם לא נתן מענה כל שה[ו]א למה לא יוטלו עליו [סנקציות אלו]".

טענות הצדדים

8. בתגובת הנתבע, אשר הוגשה בשפה האנגלית, מלין הנתבע על התנהגותה של התובעת. בהקשר זה מציין הנתבע, בין היתר, כי התובעת העלילה עליו עלילות שווא, והגישה נגדו תלונות שאין להן כל בסיס. הנתבע מוסיף וטוען כי

התובעת הביאה להפרדתו ממשפחתו ומילדיו ומבקש כי בית משפט זה יורה על קיום חקירה ביחס ל"פשעים" המתבצעים נגדו ונגד ילדיו, וזאת במטרה לשים סוף למצב בו מצויים ילדיו. הנתבע מוסיף וטוען כי אינו סרבן גט, וכי התובעת אינה עגונה. בשים לב לאמור, הנתבע מבקש כי בית המשפט יורה על ביטול "זמני" של הסנקציות שהשית עליו בית הדין, וזאת עד להשלמת החקירה המבוקשת על ידו.

9. התובעת, מצדה, סבורה כי אין מקום להתערב בהחלטת בית הדין נושא ההליך שלפניי. התובעת טוענת כי הנתבע מסרב באופן שיטתי לפעול בהתאם להחלטות בית הדין, וכי גם הסנקציות שהוטלו עליו לא הביאו לשינוי בדרכיו. התובעת מוסיפה וטוענת כי "הנתבע שב וטוען לאורך ההליך כי הוא מקבל רק את מרות בד"ץ העדה החרדית וכי שם הוא מוכן לנהל את הגירושין ואת העניינים הכרוכים בהם". עוד נטען כי על אף שהתובעת ניסתה בכל דרך להגיע להסכמות עם הנתבע הדבר אינו מסתייע וכי הנתבע מציב בפניה דרישות בלתי אפשריות. עוד צוין כי "כל מבוקשה של התובעת - אשר מגדלת את 6 ילדי הצדדים לבד ללא תשלום המזונות שנקבעו וללא קיום הסדרי שהות עם הנתבע - הוא להשתחרר מכבלי הנישואין ולהמשיך את חייה [...]". התובעת מוסיפה וטוענת כי המאסר שהוטל על הנתבע הוא מידתי וסביר, בייחוד לנוכח התנהגותו לאורך הדרך. בשים לב לאמור, התובעת מבקשת להותיר את החלטת בית הדין על כנה, בתקווה כי זו תגרום לנתבע ליתן לה גט.

10. היועץ סבור אף הוא כי אין מקום להתערב בהחלטת בית הדין, וכי בנסיבות העניין אין מנוס מהטלת הסנקציות על הנתבע. ראשית, היועץ מציין כי תגובתו של הנתבע הוגשה בשפה האנגלית בניגוד לסדרי הדין. לגופו של עניין, היועץ טוען כי בכל הנוגע לרכיב המאסר בהחלטת בית הדין, הסנקציה מידתית והולמת. זאת, בשים לב לכך שבעניינו של הנתבע "מוצו קודם לכן האמצעים הפחותים בחומרתם". במענה לטענות הנתבע, היועץ טוען כי בדומה לסרבני גט רבים הנתבע מתכחש להיותו סרבן גט, וכי טענותיו בעניין זה הן "מן השפה ולחוץ". עוד מוסיף היועץ ומציין כי לאחרונה קיבלה התובעת "זימון 'לדין תורה' בפני בית הדין הפרטי של העדה החרדית בעקבות תביעה שהגיש [הנתבע]". לשיטת היועץ מדובר בצעד פסול נוסף של הנתבע, המבטא התעלמות מרשויות השיפוט המוסמכות של מדינת ישראל.

היועץ מדגיש כי החלטת בית הדין ניתנה בהתאם להוראות הדין, ולאחר שהתרה בנתבע כי הוא שוקל להשית עליו את הסנקציות שלבסוף בחר להשית. בשולי הדברים מוסיף היועץ כי אם ימשיך הנתבע להתעלם מהחלטות בית הדין ויוסיף לעגן את התובעת, בית הדין ישקול להטיל עליו מאסר משמעותי, בהתאם לסמכויות המוקנות לו בדין.

דין והכרעה

11. לאחר עיון בהחלטת בית הדין ובעמדות הצדדים והיועץ, לא מצאתי מקום לעשות שימוש בסמכותי לפי סעיף 7א(ב) לחוק כפיית ציות, לבטל או לשנות איזה מרכיבי ההחלטה נושא ההליך שבפניי.

סעיף 7א(א) לחוק כפיית ציות קובע כי בעת שבית הדין דן בעניין שבסמכות שיפוטו, יהיו נתונות לו הסמכויות הקבועות בסעיפים 6-7 לפקודת ביזיון בית משפט (להלן: הפקודה). בהתאם, סעיף 6(1) לפקודה מקנה לבית הדין את הסמכות "לכוף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו" שניתן על ידו. כפי שנפסק לא אחת, סמכות זו נועדה להביא לכפיית ציות עתידית של הצו השיפוטי הרלוונטי (ראו, למשל: בש"פ 4072/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול, פסקה 25 (7.4.2013) (להלן: עניין פלוני); בש"פ 6609/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 7 (12.10.2021)). על רקע זה נפסק כי

בטרם יפנה בית הדין לשימוש בסמכויות המוקנות לו על פי הפקודה, עליו למצות את השימוש באמצעים פוגעניים פחות, ורק ככל שהטלת הסנקציה עשויה להביא לקיום הצו השיפוטי (ראו: בש"פ 3073/21 פלוני נ' פלונית, פסקה 5 (9.6.2021); בש"פ 3060/20 פלוני נ' פלונית, פסקה 11 (18.6.2020); עניין פלוני, בפסקה 21).

12. מהחומר שהובא לעיוני עולה כי הנתבע מסרב ליתן לתובעת גט תקופה ממושכת, וזאת חרף קיומה של החלטה ברורה של בית הדין בנושא. כפי שנפסק לא אחת, על בתי הדין ועל בתי המשפט להילחם בתופעת סרבנות הגט, ומובן כי אין צורך להכביר מילים על החומרה הגלומה בתופעה זו (ראו: בש"פ 8035/21 פלונית נ' פלוני, פסקה 8 (2.1.2022); בש"פ 4266/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 7 (31.5.2018) (להלן: עניין פלונית)). כמפורט לעיל, בית הדין הורה על הטלת הקנס לאחר שנקט בסנקציות אחרות נגד הנתבע, ובפרט צו ההגבלה המונע מהנתבע "לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה". הדבר מתיישב עם הכלל לפיו "על בית הדין למצות את הכלים הנתונים לו מכוח [חוק קיום פסקי דין] בטרם יפנה להפעיל את סמכותו לפי חוק כפיית ציות" (בש"פ 8644/17 פלוני נ' פלונית, פסקה 3 (25.12.2017)). בשים לב לכך שצו ההגבלה הוטל על הנתבע ביום 29.6.2022, היה עליו להפקיד את רישיון הנהיגה שלו לא יאוחר מיום 6.7.2022 (ראו: תקנה 5(ב) לתקנות קיום פסק דין). הנתבע נמנע מלעשות כן, ולא סיפק הסבר כלשהו למחדלו בנושא – לא בהליך בבית הדין ולא בתגובתו בהליך שלפניו. בית הדין התרה בנתבע כי אם יוסיף להימנע מקיום צו ההגבלה יטיל עליו בית הדין את הסנקציות שלבסוף הוטלו עליו. משעה שהנתבע המשיך להפר את הצו השיפוטי שניתן בעניינו, וכעולה מתגובת הנתבע הוא אף אינו חולק על כך, דומה כי לא היה מנוס מלנקוט בסנקציה שתביאו לקיים את הצו – ובתקווה גם את ההחלטה המחייבת אותו במתן גט לתובעת (ראו: עניין פלונית, בפסקה 7). עוד מצאתי לציין כי בהחלטתו, נמנע בית הדין מהטלת מאסר על הנתבע באופן מידי, ואיפשר לו פרק זמן נוסף בן מספר ימים, לשם הפקדת רישיון הנהיגה שלו בטרם רכיב המאסר בהחלטתו יופעל. על כן, מקובלת עלי עמדת היועץ כי החלטת בית הדין היא מידתית ומאוזנת, ולא מצאתי מקום להתערב בה.

נוכח התוצאה שאליה הגעתי לא מצאתי צורך להידרש לטענת היועץ בדבר הגשת תגובת הנתבע שלא על פי סדרי הדין.

13. אשר על כן, החלטתי מיום 20.7.2022 על עיכוב ביצוע רכיב המאסר בהחלטה מבוטלת בזאת, והחלטת בית הדין מיום 20.7.2022 תעמוד בעינה.

ניתנה היום, י"ד באב התשפ"ב (11.8.2022).

ה נ ש י א ה